



Dragomanov  
Ukrainian  
State  
University



Universities-Communities:  
strengthening cooperation

Jean Monnet Chair  
**SCAES**  
Social and Cultural Aspects  
of European Studies

Jean Monnet Centre of Excellence  
**ESSIE**  
European Studies of  
Social Innovations in Education



With the support of  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE  
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES  
OF UKRAINE

Українська асоціація дослідників європейських цінностей в освіті (AREVE)  
Факультет педагогічних наук DISFOR – Університет Генуї (Італія)  
Український державний університет імені Михайла Драгоманова  
Національний університет біоресурсів і природокористування України  
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут"  
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти (УДУ ім. М. Драгоманова) та  
Кафедра менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності (УДУ ім. М. Драгоманова)

## Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

### «СОЦІАЛЬНІ ТА КУЛЬТУРНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ: СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ»

для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів,  
представників професійних спільнот та громадянського суспільства

м. Київ, 26 квітня 2023 року

Конференція проводилась в рамках імплементації проєкту напряму Жана Монне - Кафедра Жана Монне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій» (SCAES)620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR та у синергії з проєктами напряму Еразмус+ KA2 «Університети-Громади: Посилення співпраці» 101083077 — UNICOM — ERASMUS-EDU-2022-CBHE та Центру досконалості Жана Монне «Європейські Студії соціальних інновацій в освіті» - Jean Monnet Centre of Excellence ESSIE - 101085552 - ERASMUS-JMO-2022-COE. Також в конференції та воркшопах відбувається підтримка сталості проєкту напряму Жана Монне Проєкт Жана Монне «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» Erasmus+ Jean Monnet Project «European values of diversity and inclusion for sustainable development» (EVDISD) 620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT. Конференція проводилася за підтримки Національного Еразмус+ Офісу в Україні

- хіп-хоп виконавці (Hip-Hop Frontline);
- сценаристи (Film Frontline);
- журналісти (Mass Media Frontline).

4000 злотих стипендії для митців у рамках творчих резиденцій у народному домі у Перемишлі. Результатом резиденції має стати документація творчого процесу. Результат може мати вигляд мистецького твору доступного для публіки або лише зареєстрованого (це може бути зокрема театральна вистава, перформанс, концерт, виставка, літературний текст, або будь-яка інша форма, розроблена у співпраці з кураторами). Резидент має документувати свій творчий процес, дослідження ситуації та простору, місця, міста і громади. Результатом цілісного проекту має стати публікація, в якій будуть зібрані матеріали, створені під час індивідуальних резиденцій та творчих пошуків.

Також для українців є безліч варіантів для вступу в закордонні університети з можливістю отримувати стипендію.

На прикладі культури можна побачити якість та рівень життя цілої країни. Тому участь держави в розвитку культури країни є вкрай важливою.

Мистецтво здатне формувати майбутнє, сприяє розвитку нестандартного мислення та інновацій.

## **БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРЕСУ СУСПІЛЬСТВА CONTINUOUS EDUCATION AS A FACTOR ENSURING THE PROGRESS OF SOCIETY**

*Мариніч Оксана Миколаївна*  
викладач кафедри соціальної політики  
Українського державного університету  
імені Михайла Драгоманова  
[o.m.marynich@npu.edu.ua](mailto:o.m.marynich@npu.edu.ua)

Сучасні соціально-економічні та політичні умови розвитку суспільства, поява нових конкурентноспроможних галузей і напрямів народного господарства

висувають нові вимоги і завдання до професійних та соціальних якостей і компетентностей людини, формування її як особистості, яка прагне постійно розвиватися протягом усього життя, характеру і рівня її професійної та трудової діяльності, ставлення до праці і суспільства, рівня свідомості щодо суті цивілізаційних процесів і місця людини в ньому. Виклики сьогодення трансформують всю систему освіти в напрямку консолідації ресурсів, знань, інформаційних технологій. Соціальне призначення людини забезпечується колом її участі в реалізації державницьких та особистісних запитів. Відтак, постає потреба в самореалізації, самоосвіті, самовдосконаленні існуючих професійних навичок та умінні отримувати нові знання задля професійного розвитку та потреб ринку праці.

Ідея, що людина має вчитись упродовж усього життя, не нова. Молодший Сенека вважав, що навчатись потрібно доти, поки не зрозумієш, що вчитись треба все життя. Роздуми про безперервну освіту ми знаходимо у трактатах Аристотеля, Конфуція, Платона, Сенеки, Сократа, які вважали, що людина повинна постійно духовно вдосконалюватися. Я. Коменський зазначав, що вивченого замолоду не вистачить на все життя [1]. Цивілізаційні процеси суспільства, а саме: поява нових технологій, вивільнення робочих місць, велика конкуренція монополій у виробництві, наукові розвідки в різних галузях господарства, іновації в сталих наукових дослідженнях висунули на порядок денний розуміння потреби у пошуку нових освітніх технологій для трудового потенціалу сучасних країн.

Європейським Парламентом і Радою Європи у 1996 році було запропоновано всебічну концепцію навчання протягом життя як основу для нових освітніх політик [2].

Суспільна значущість цієї концепції полягає в забезпеченні кожної людини здатністю до постійного розвитку, самовдосконалення, всебічної реалізації впродовж усього життя, що, у свою чергу, сприяє забезпеченню процвітання всього суспільства. Тому для кожної держави безперервна освіта стає ключовою сферою соціальної політики, засобом піднесення культурного та економічного потенціалу [3].

Концепція освіти протягом життя є базовою для розвитку європейської освітньої системи. Передбачається, що нею повинні бути охоплені усі прошарки суспільства, а

основу складати базові демократичні та загальнолюдські цінності. Фундаментом побудови єдиного європейського суспільного простору виступає освіта, тому важливо створювати неперервність цього процесу: забезпечити людей базовими знаннями, необхідними вміннями та навиками, основоположними цінностями, без яких європейська спільнота не може існувати (демократія, справедливість, рівність та ін.) [4].

Освіта дорослих – це унікальний засіб забезпечення сталого й збалансованого прогресу особистості та суспільства у XXI столітті. Вперше про це заговорили на V Міжнародній конференції з освіти дорослих (1997), Софійській конференції освіти дорослих (Софія, 2002), Міжнародній конференції міст, що навчаються (Пекін, 2013); на зустрічах «Великої вісімки» (Кельнська хартія, Кельн, 1999 р., Освіта в змінюваному світі. Заключний документ зустрічі міністрів освіти «Великої вісімки», Токіо, 2000 р.); Міжнародної ради з освіти дорослих (Монреаль, 2015), Європейської Асоціації освіти дорослих (Брюссель, 2016).

Неперервна освіта в світі є основою стабільності, збалансованості, соціально-економічної привабливості в усіх напрямках прогресивного суспільства. Така векторність спрямована на поступальний і всеосяжний розвиток людства, забезпеченням всіма країнами статусу держави соціальної орієнтації.

Освіта дорослих спрямована на вирішення глобальних проблем людства і може розглядатися з двох сторін. По-перше, освіта дорослих дозволяє людині як суб'єкту соціально-економічних відносин, свідомо знайти своє місце, з використанням набутих умінь і навичок, в економічній сфері та через отримані професійні компетентності резюмувати себе на ринку праці. По-друге, дає можливість реалізувати себе задля власного ідентичного духовного розвитку. Економічна складова більш притаманна країнам з розвиваючою економікою, яку характеризують кризи і занепади, що спонукає доросле населення до можливих змін в професійній діяльності. В країнах з високорозвинутою економікою, сталою системою соціального захисту і забезпечення населення більш характерним є духовний розвиток особистості і можливості забезпечення прав людини.

На нашу думку, саме такі домінанти виступають мотиватором популяризації освіти впродовж життя. Через те, ЄС приділяє значну увагу неперервному навчання, здатному допомогти європейцям покращувати або змінювати кваліфікацію упродовж всього життя, і, відповідно, краще інтегруватися на динамічному ринку праці Європи. На підтвердження цього виступають Меморандум про навчання впродовж усього життя (2000) та програми «План дій розвитку мобільності» (грудень, 2000), «План дій е-навчання» (травень, 2001), «План дій розвитку навчання і мобільності» (січень, 2002), «Освіта і професійна підготовка 2010» (березень, 2002). З 2007 р. [4].

Саме діяльність ЮНЕСКО стала поштовхом до активізації світової освітньої спільноти і вироблені значущих документів для всесвітньої та національних систем освіти.

18 грудня 2006 р. Європейським парламентом було розроблено Рекомендації, у яких названо ключові компетентності для безперервного навчання і які повинні бути стати направляючим інструментом для європейських держав у розробленні стратегій та інфраструктури у сфері безперервної національної освіти.

Радою Європи визначено п'ять основних ключових компетенцій:

- політичні та соціальні компетенції;
- компетенції, пов'язані із життям у багатокультурному суспільстві;
- компетенції, пов'язані з володінням усною та письмовою комунікацією;
- компетенції, пов'язані зі зростанням інформації суспільства;
- здатність вчитися протягом усього життя [5].

Відповідно до цього Комісією ради Європи сформовано рекомендації національним урядам щодо популяризації освіти дорослих:

1. Добре освічені громадяни – ключова передумова сталого розвитку, важлива складова економічного розвитку і демократичного суспільства. Тому наявність концепції навчання протягом усього життя є важливою складовою стратегічного плану розвитку країн-членів ЄС. Освіта дорослих має бути визнано невід'ємною частиною стратегії навчання протягом усього життя.

2. Законодавче регулювання освіти дорослих повинне бути стабільним, що включає визначення ролі різних провайдерів, фінансові зобов'язання, чітке

визначення прав громадян на доступ до освіти дорослих, нормування стандартів та їх моніторинг.

3. Освіта дорослих – суспільне благо, тому уряди країн повинні взяти на себе зобов'язання щодо фінансування цієї сфери відповідно до потреб громадян.

4. Забезпечення співпраці між різними провайдерами освітніх послуг, соціальними партнерами та громадянським суспільством.

5. Особливу увагу потрібно приділити потребам маргінальних груп населення. Сюди входять соціально уразливі групи людей, етнічні меншини, переселенці, люди поважного віку та ін. Рівний доступ до навчання – цінність, яка визнається у всіх країнах Європи і забезпечує економічний добробут населення.

6. Створення дієвих механізмів визнання результатів неформальної та інформальної освіти.

7. Забезпечення ефективної системи підготовки спеціалістів у галузі освіти дорослихандрагогів.

8. Сприяння міжнародним дослідженням та обмінам науковців, викладачів, усіх зацікавлених сторін, які працюють у галузі освіти дорослих [6].

Україна, яка нещодавно стала країною – кандидатом в Європейський Союз, потребує розробки повноцінних концептуальних засад розвитку освіти дорослих у довгостроковій перспективі на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях і, зокрема, у сфері формальної, неформальної та інформальної освіти. В світлі реалій сьогодення, російсько-української війни, зменшення чисельності населення України, зруйнованої економіки та інфраструктури і, як наслідок, зростання безробіття, з одного боку, і дефіцит робочих рук, з іншого, актуальним стає саме безперервна освіта в контексті відбудови повоєнної України і освіта впродовж життя має стати пріоритетним напрямом національної освітньої політики.

#### **Список використаних джерел:**

1. Сердюк Н.М., Фогель Т.М. Безперервна освіта як чинник конкурентноспроможності майбутніх фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р., № 70, Т. 3

2. Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries A World Bank Report 2003 The International Bank for Reconstruction and Development: URL: <http://www.worldbank.org>
3. Айзікова Л.В. Концепція навчання протягом життя в міжнародних документах і дослідженнях. *Педагогіка. Наукові праці. Випуск 146. Том 158, С.62*
4. Самойленко О.А. Освіта дорослих у контексті європейської освітньої політики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання.* 2019 р.  
URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/30856> С.155
5. Меморандум неперервного процесу освіти Європейського Союзу. Адукатар. 2006. № 2 (8). С. 25.  
URL: [http://adukatar.net/wpcontent/uploads/2009/12/Adu\\_8\\_Pages\\_24-27.pdf](http://adukatar.net/wpcontent/uploads/2009/12/Adu_8_Pages_24-27.pdf) 4.
6. Обучение взрослых: учиться никогда не поздно. Коммюнике Комиссии Европейских Обществ Брюссель, 23 октября 2006.

## СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

### MODERN APPROACHES TO THE PROBLEM OF THE CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS SOCIALIZATION

***Михальський А.В.***

кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри  
інклюзивної освіти, реабілітації та гуманітарних наук,  
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти  
«Кам'янець-Подільський державний інститут»  
E-mail: [mavanat@gmail.com](mailto:mavanat@gmail.com)

Однією із актуальних проблем сучасного суспільства є проблема соціалізації дітей з обмеженими можливостями здоров'я. На сьогоднішній день процес соціалізації є предметом дослідження фахівців багатьох галузей науки. Різні аспекти